اې د بابړې خاورې ! د چارسدې کربلا

عزیز خان ملېزے

اې د بابړې خاورې ! د چارسدې کربلا
ستا په سینه کښې ترمې ترمې شهیدان پراته دي
(عبدالاکبر خان اکبر)

دولسم اګست د بابړې د شهیدانو د شهادت ورځ ده - دا ننګیالي خدائي خدمتګار هغه وخت شهیدان کړے شول چې د پښتونخوا د قیوم حکومت د خدائي خدمتګار تحریک په پرامن جلوس بې له څۀ خبردارۍ ډزې وکړې - جلوس د خدائي خدمتګار تحریک له اړخه د رابللې شوې جلسې ځائے ته روان ؤ - غونډه د قیوم حکومت د ناوړه، ناروا او غېر سیاسي سلوک په ضد د احتجاج په توګه رابللې شوې وه-

قیوم او د هغۀ اندېوالانو چې د ملک په سیاست کښې کوم ډول ناوړه او ناروا دودونه وزیږول، هغه زمونږ د سیاسي تاریخ ناولې او کرکژنه پاڼه ده - د مخالفو سیاسي کارکنانو ځورول، وهل ټکول، په سیندونو لاهو کول، بندي کول، جائیدادونه سرکاري کول، په خرو سورول، د حیا او ناموس خاوندان بربنډول، په کوڅو کښې ګرځول او په دغه بربنډ حال کښې خپلو کورونو ته لېږل د قیوم شاهي حکومت د هرې ورځې او عادي پېښې وې - په شرافت، اخلاقیات، عدالت، انسانیت، او قانون نومې یو څیز هم قیوم او د هغۀ کورنو او بهرنو اندېوالانو باور نۀ لرلو - په زرهاؤ سیاسي غړي په شمول د باچا خان، ډاکټر خان صېب، قاضي عطا الله بې شمېره خدائي خدمتګار بغېر د څۀ جرم او ګناه په زندانونو کښې پراتۀ وو - د دغه ظلم، زور، زیاتي او غېر سیاسي چلن په ضد خدائي خدمتګار تحریک په دولسم اګست کال **1948**ء په چارسده کښې د احتجاجي غونډې اعلان کړے ؤ - د غونډې غرض د قیوم سرکار په ضد خپله ناخوښي ښکاره کول، سیاسي او جمهوري حقوق غوښتل او د نورو صوبو د اولس او نړۍ پام د قیوم غېر جمهوري رویې ته راګرځول وو - د حکومت له خوا د جلسې د ناکامه کولو د تمامو هڅو باوجود د صوبې د ګُټ ګُټ نه په زرګاؤ خلق چارسدې ته راورسېدل او د جلوس په شکل کښې د بابړې مېدان ته روان شول - هر کله چې جلوس د بابړې مېدان ته ورسېد نو پولیس او ملېشې بې له څۀ خبردارۍ په دغه پرامنه او تش لاسي خدائي خدمتګارو وچ په وچه بې دریغه او ړندې ډزې شروع کړې - په سلګونو کارکنان په ټق مړۀ شول - د ژوبلو خو هډو

شمېر نۀ ؤ معلوم - سپین ږیرو او زنانوؤ قرآن شریفونه په لاسونو کښې نیولي د ډزو بندولو زارۍ ئې کولې - خو شاید هغوي په دې حقیقت نۀ وو پوهه چې اودۀ ضمیرونه په داسې خبرو نۀ ویښېږي نو ځکه هغه زنانه او بوډاګان هم شهیدان شول او د قرآن پاک نسخې په ګولو سُورې سُورې او پاڼې پاڼې شوې - د مارټر بمونو استعمال وشو او په رښتیا چې د وینو رودونه وبهېدل-

د نامتو صحافي ښاغلي انور خان په وینا په دغه ورځ په ډزو کښې دوه د بره شپږ سوه کسان شهیدان شول خو څۀ سرچینې د مړو شمېره تر زرو نه هم زیاته ښيي - د ژوبلو شوو خو څۀ شمېر نۀ ؤ خو هسپتالونو ته هم حکم وشو چې د ژوبلو دارو دُرمل او پټۍ به نۀ کوي-

څۀ کم یوه ګېنټه کښې د شپږ سوه تش لاسي سیاسي کارکنانو قتل عام څۀ وړه پېښه نۀ وه - په مهذبه نړۍ کښې په دغه ډول پېښو تختونه او حکومتونه پاستر شي- دا قتل عام په هغه مملکت خداداد پاکستان کښې وشو چې ایله یو کال وړاندې هم د دغه خدائي خدمتګار تحریک د بې شاري سیاسي مبارزې په نتیجه کښې ازاد شوے ؤ او لا د مسلم لیګ دعویٰ وه چې د اسلام په نامه دا د اسلام قلعه جوړه شوې وه - خو د قیوم غوږونه چا تاؤ نۀ کړل او تپوس به ترې نه څۀ رنګ شوے وې چې مرکزي حکومت په خپله د قیوم د وحشت په شا ولاړ څۀ چې شریک ؤ - د پاکستان د جوړېدو فقط یوه هفته وروستو د ګورنر جنرل په حکم د پښتونخوا د خدائي خدمتګارو وزارت مات کړے شو - خدائي خدمتګارو ته په اسمبلۍ کښې په پنځوسو کښې د **33** غړو ملاتړ حاصل ؤ - د نوي انتخاب یا د ګورنر راج په ځائے قیوم ته د حکومت جوړولو بلنه ورکړې شوه - په داسې حال کښې چې قیوم د اولس او اسمبلۍ د اکثریت نه برخه من نۀ ؤ او هم له دغه ځایه د پاکستان په سیاست کښې د اسمبلۍ د ممبرانو د خرڅېدلو او اخستلو رواج بیامونند او بیا دا یو ښکاره حقیقت دے چې هر کله یو حکومت د اکثریت د ملاتړ نه بې برخې وي نو هم دغه ډول شرمېدلے سیاست رواج کېږي او بیا قیوم پخپله هم د څۀ ویښ ضمیر خاوند نۀ ؤ هر کله چې وزیر اعلیٰ شو نو په خپل لیکلي کتاب Gold and Gun on the Pathan Frontier ئې په خپله بند بز ولګولو -

د قیوم سره د مرکزي پاکستان د ملګرتیا د دې نه لوئے ثبوت څۀ کېدے شي چې په څلورمه جولایۍ کال **1948** د قیوم حکومت یو آرډیننس جاري کړو چې د هغې تر مخه خدائي خدمتګار تحریک غېر قانوني تنظیم وګرځولے شو - پښتون مجله بند کړې شوه او هم په دغه حکم کښې قیوم حکومت ته واک ورکړے شو چې کۀ وغواړي نو

څوک هم بې له څۀ جرمه او خطا د زندان د تورو تمبو شاته کولے شي - د بندیز یا نظربندۍ لپاره څۀ ټاکلې موده نۀ وه - د ارډیننس تر مخه یو عدالت هم حکومت په دې نۀ شو مجبورولے چې حکومت دې بندي کس ته د هغه د نظربندۍ یا ګرفتارۍ سبب grounds of detention وښیي - دې سره حکومت ته د قیدي د منقوله او غیر منقوله هر ډول جائیداد ضبط کولو اختیار هم ورکړے شو - د صوبې پېرنګي ګورنر چې دا حکم دستخط کړو نو شاید چې خپل ضمیر ملامته کړو او د ارډیننس په تندي ئې ولیکل ((زۀ دا ارډیننس د ګورنر جنرل محمد علي جناح په هدایت جاري کوم))-

قیوم او یا ګورنر جنرل صاحب خو د وهلو ټکولو او بندونو سره بلد نۀ وو - ولې د خدائي خدمتګار تحریک لپاره دا څۀ نوي شیان نۀ وو - کۀ د هغوي دا خیال ؤ او په یقین سره ؤ چې په وهلو ټکولو، ګرفتارو، جائیدادونو ضبطولو به خدائي خدمتګار تحریک او د هغې سیاسي اثرات له مینځه یوسي نو وخت او د خدائي خدمتګارو حوصلو ثابته کړه چې هغوي څومره په غلطه وو - خدائي خدمتګار تحریک په پښتون دود، دستور او روایاتو ولاړ د پښتنو ورومبے منظم سیاسي

تحریک ؤ - دې تحریک د اولس ژوره فکري ودانې کړې وه - په اولس کښې ئې ژورې ریښې لرلې - د براعظمګې په ازادۍ کښې د دغه تحریک د بې سارې مبارزو او قربانو نه څوک هم سترګې نۀ شي پټولې -د شلمې پېړۍ تاریخ، د هند د ازادۍ او د پښتنو سیاسي او سماجي تاریخ به د خدائي خدمتګار تحریک د ذکر نه بغیر نیمګړے وي - متل دے چې څوک په جارو کړې میدان راشي هغۀ ته څۀ پته لګي چې پخوا دلته څومره ګند پروت ؤ - نن کۀ مونږ ته څۀ لږې ډیرې سیاسي ازادۍ حاصلې دي نو دا چا پښتون اولس له په خیرات کښې نۀ دي ورکړي – د دې په شا د خدائي خدمتګار تحریک اوږده مبارزه او قربانۍ پرتې دي - په دولسم اګست د بابړې د ننګیالو شهیدانو لوئے جرم هم دغه ؤ چې هغوي د جمهوري او سیاسي واک او ازادۍ غوښتنه کوله-

د بده مرغه حکومتونو د خپلو عارضي سیاسي ګټو په خاطر مدام د حقیقي سیاسي او قامي تحریکونو د ملا ماتولو، چقولو او لاره ډب کولو هڅې کړې دي - لیکن په دې طریقو سیاسي او قامي تحریکونه یا د هغوي سیاسي او سماجي اثر چرته هم نۀ شي ختمیدے - البته د لږ وخت لپاره د هغوي وړاندې تګ وځنډېږي -

د خدائي خدمتګار تحریک د پښتنو د سیاسي او سماجي مبارزې تاریخ دے - د پښتونخوا د هرې تیرې لاندې، په هر تنګۍ، کنډاؤ او دره کښې، په هره لاره او ګودر د پښتون ملت د ننګ، پت، میړانې یوه قصه پرته ده - هوښیاران وائي چې تشه لاسه! تۀ مې دښمن ئې - د لیک لوست نه بې برخې پاتې شوے یا ساتلې شوے ملت د خپل سیاسي او ملي تاریخ سره اشنا نۀ وي - د بده مرغه پښتانۀ په یویشتمه پېړۍ کښې هم یو مضبوط اواز او مېډیا نۀ لري - چې دنیا ته خپله چغه، خپل سیاسي موقف، کلتور او تاریخ وروښيي - د وخت جنګ د وخت په کالو کېږي - مېډیا د یویشتمې پېړۍ غوره کالے دے - اوس باید مونږ ټول واړۀ زاړۀ، پېغلې زلمي، ادیبان دانشوران، هنرمندان، فنکاران دغه اړخ ته پام وکړو او دغه خلا ډکه کړو - چې نړۍ په عمومي ډول او خپل ځوان او راتلونکے نسل په خاصه توګه د خپلو نیکونو د تورې او میړانې نه خبر کړو او دغه رنګ ئې د خپل تاریخ سره تړون او پېوستون پېدا کړو-

د دولسم اګست پېښه زمونږ د تاریخ نۀ هېرېدونکې پاڼه ده - باید چې مونږ دغه ورځ په عقیدت او احترام سره ونمانځو او د بابړې شهیدانو ته د خپل عقیدت پېرزوئنې وړاندې کړو - پکار ده چې د لر او بر پښتونخوا ورځپاڼې، مجلې او برېښنائي پاڼې په خصوصیت سره د دغې ورځې د تاریخي اهمیت په حقله ځانګړې اداریې ولیکي -

د بابړې د شهیدانو تاریخ د یو کس، کلي، قبیلې یا د یو ګوند نه، بلکې د هغو تنګیالو بې ساري سر شیندنه د قام او ملت ګډ تاریخ او شته مني ده - د باچا خان فکرونه او د خدائي خدمتګار تحریک مبارزه د یو فرد یا یوې قبیلې لپاره نۀ، د ټول ملت لپاره وه - دا به هم بې ځایه نۀ وي کۀ مونږ ټول په شریکه سره دا غوښتنه وکړو چې د دولسم اګست ورځ دې زمونږ د سکولونو په نصاب کښې شامله کړې شي - دغه شهیدان زمونږ د ملي تاریخ ستوري دي او باید چې زمونږ په اسمان وځلېږي - زمونږ لپاره د اکرې، علي ګړ او د فرغانې د اسمانونو ستوري څۀ راښکون لري؟

پکار ده چې مونږ دا تاریخي حقیقت په پام کښې ولرو چې پښتون ملت په خوئي او فطرت کښې نن هم هغه پرونے ملت دے. هر کله چې د رهبرۍ او ملت تر مینځ کلک تړون پېدا شي رهبري په خپلو هدفونو او مرام کښې واضحه وي او اولس د هغوي په ژبه د مرام او د مرام د خوږو نه خبر کړے شي او چې یو ځل د ملت په رهبرۍ، په خلوص او په مرام باور پېدا شي نو پښتون ملت چرته هم د مال او سر شیندنې نه تېښته نۀ ده کړې.